

С Т А Н О В И Щ Е

на съдия Невин Фети

по Определение № 3 от 10 юни 2025 г.

на Конституционния съд по конституционно дело № 8/2025 г.

Подкрепям диспозитива на определението, но не споделям аргументите за отклоняване като недопустимо на искането на президента на Република България за даване на задължително тълкуване на разпоредбите на чл. 77, ал. 1, т. 1 и 2 и чл. 84, т. 5 във връзка с чл. 1, ал. 2, чл. 10 и чл. 42, ал. 1 и 2 от Конституцията относно въпроса „Задължено ли е Народното събрание да се произнесе по предложение за произвеждане на национален референдум, направено от конституционен орган, овластен в закон?“.

Мнозинството на съдиите „намира, че в настоящия случай, при който правният проблем се извежда от констатирано непоследователно процедиране от страна на председателя на парламента по внесено от президента предложение за произвеждане на национален референдум, по отношение на първия формулиран от вносителя тълкувателен въпрос искането следва да бъде отклонено като недопустимо“. Приема, че „Основният закон урежда единствено компетентността на Народното събрание да приеме решение за произвеждане на национален референдум (чл. 84, т. 5 от Конституцията)“, но дължимите от самия парламент и неговия председател действия при постъпване на предложение са уредени в Закона за прякото участие на гражданите в държавната власт и местното самоуправление, поради което тълкувателният въпрос изисква тълкуване на закон.

Упражняването на правомощието на Конституционния съд да дава задължително тълкуване на Конституцията предполага да има неяснота в конкретна конституционна разпоредба или комплекс от разпоредби, чието тълкуване се иска. От значение несъмнено са и другите предпоставки за преценка на допустимостта на искане за тълкуване, отправено от субект на инициатива по чл. 150, ал. 1 от Конституцията, които са свързани с ясно очертаване на правен проблем и правен интерес в искането, както и постигането на конституционно значима цел чрез решаването на правния проблем.

В случая неяснота по отношение на разпоредбата, която установява правомощието на Народното събрание по чл. 84, т. 5 от Конституцията да „приема решение за произвеждане на национален референдум“, няма. Терминът „неяснота“ е установен от българското позитивно право, но без да бъде съдържателно дефиниран. В правната теория той се използва като характеристика на правната разпоредба, на нейния смисъл или на изразената с нея воля. Неяснотата е „функционална“ характеристика на разпоредбата и обобщава група от случаи, при които правилото за поведение не може да бъде приложено, поради определени качества на текста –

двусмислие, неопределеност, противоречие и други. Задачата на тълкуването в тези случаи е да разкрие смисъла на правното предписание и да го изясни.

Разпоредбата на чл. 84, т. 5 от Конституцията не само е пределно ясна, но тя е и безпротиворечиво прилагана от различни легислатури на Народното събрание при отговора на въпроса дали то дължи да се произнесе по предложение за произвеждане на национален референдум. Освен това този въпрос не предполага тълкуване на закон, защото не се отнася до субектите и до реда, по който може да се внесе и разгледа предложение за произвеждане на национален референдум. Въпросът е насочен към правомощието на Народното събрание, което изрично произтича от разпоредбата на чл. 84, т. 5 от Конституцията (упоменато и в чл. 98, т. 1, *in fine*, но през правомощията на президента да определи датата за произвеждане на национален референдум, „когато за това има решение на Народното събрание“).

Липсата на неяснота в разпоредбата на чл. 84, т. 5 от Конституцията и непротиворечивото ѝ прилагане се потвърждават както от представената в искането на президента по конституционно дело № 8/2025 г. фактология, така и от практиката на Конституционния съд. В Решение № 9/2016 г. по к. д. № 8/2016 г. е прието, че: „Непосредствено свързан с упражняването на учредителната власт е националният референдум. Решението за неговото произвеждане се взема само и единствено от Народното събрание съгласно чл. 84, т. 5 от Конституцията.“ Според Решение № 3/2024 г. по к. д. № 13/2023 г. „При упражняване на правомощието по чл. 84, т. 5 от Конституцията Народното събрание, когато е сезирано с предложение за произвеждане на национален референдум ... самостоятелно формира воля по предложението, преценявайки го както с оглед на спазването на изискуемата организация и ред, уредени от текущия законодател въз основа на изричното конституционно възлагане, така и относно съответствието с конституционните изисквания на съдържащия се в предложението въпрос за инициирания референдум.“

Именно категоричното отнасяне с чл. 84, т. 5 от Конституцията на решението за произвеждане на национален референдум към кръга на правомощията на Народното събрание прави недопустимо искането за тълкуване на посочените конституционни разпоредби във връзка с първия поставен в него въпрос. Тази яснота на нормата, че решаващото правомощие за произвеждане на национален референдум е на Народното събрание, е в основата на разгръщането на втория въпрос относно съдържанието на представителната и организационната функция на неговия председател и дали тези функции обхващат компетентността му да преценява изискванията, при които е допустимо произвеждане на национален референдум.

Съдия:

Невин Фети